

Wtorek, 14 grudnia 2010 r.

ZALECENIA

PARLAMENT EUROPEJSKI

Utworzenie unijnych sił szybkiego reagowania

P7_TA(2010)0465

Zalecenie Parlamentu Europejskiego dla Rady z dnia 14 grudnia 2010 r. w sprawie utworzenia unijnych sił szybkiego reagowania (2010/2096 (INI))

(2012/C 169 E/21)

Parlament Europejski,

- uwzględniając art. 196 Traktatu z Lizbony, który przewiduje, że „Unia zachęca do współpracy między państwami członkowskimi w celu zwiększenia skuteczności systemów zapobiegania klęskom żywiołowym i katastrofom spowodowanymi przez człowieka i ochrony przed nimi” oraz że „Działania Unii zmierzają do: wspierania spójności międzynarodowych działań w zakresie obrony cywilnej”,
- uwzględniając art. 214 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, który stanowi, że działania Unii w dziedzinie pomocy humanitarnej mają „na celu niesienie doraźnej pomocy i opieki dla ludności w państwach trzecich, która stała się ofiarą klęsk żywiołowych lub katastrof spowodowanych przez człowieka” oraz że działania te „prowadzone są zgodnie z zasadami prawa międzynarodowego oraz zasadami bezstronności, neutralności i niedyskryminacji”,
- uwzględniając Konsensus europejski w sprawie pomocy humanitarnej podpisany w grudniu 2007 r. przez przewodniczącego Rady Unii Europejskiej, Parlament Europejski i Komisję Europejską oraz przedstawiony przez Komisję w maju 2008 r. plan działania w zakresie wdrażania tego konsensusu,
- uwzględniając wnioski Rady Europejskiej z grudnia 2007 r., w których poproszono Komisję o jak najlepsze wykorzystanie mechanizmu Wspólnoty w dziedzinie ochrony cywilnej i dalszego wzmocnienia współpracy państw członkowskich,
- uwzględniając wytyczne dotyczące wykorzystania zasobów wojska i służb ochrony cywilnej w akcjach ratowniczych w razie wystąpienia katastrofy (wytyczne z Oslo), zmienione w dniu 27 listopada 2006 r.,
- uwzględniając komunikat Komisji do Rady i Parlamentu Europejskiego z dnia 23 lutego 2009 r. zatytułowany „Strategia UE na rzecz wspierania działań zmniejszających ryzyko związane z klęskami żywiołowymi w krajach rozwijających się”,

Wtorek, 14 grudnia 2010 r.

- uwzględniając komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego i Rady z marca 2008 r. w sprawie wzmocnienia zdolności Unii do reagowania w przypadku katastrof (COM(2008)0130) oraz rezolucję Parlamentu Europejskiego z dnia 19 czerwca 2008 r. pt. „Zwiększenie zdolności Unii Europejskiej do reagowania w przypadku katastrof”⁽¹⁾,
 - uwzględniając sprawozdanie Michela Barniera z dnia 9 maja 2006 r. zatytułowane „Europejskie siły ochrony ludności: pomoc Europy”,
 - uwzględniając rezolucję Parlamentu Europejskiego z dnia 10 lutego 2010 r. w sprawie niedawnego trzęsienia ziemi na Haiti⁽²⁾,
 - uwzględniając rezolucję Parlamentu Europejskiego z dnia 21 września 2010 r. w sprawie zapobiegania klęskom żywiołowym oraz katastrofom spowodowanym przez człowieka,
 - uwzględniając projekt zalecenia dla Rady przyjęty zgodnie z art. 121 ust. 1 Regulaminu dnia 23 marca 2010 r. w sprawie utworzenia unijnych sił szybkiego reagowania złożony przez Anneli Jäätteenmäki, Charlesa Goerensa, Louisa Michela, Marielle De Sarnez i Frédérique Ries w imieniu grupy politycznej ALDE (B7-0228/2010),
 - uwzględniając art. 121 ust. 3 Regulaminu,
 - uwzględniając sprawozdanie Komisji Rozwoju oraz opinię Komisji Spraw Zagranicznych (A7-0332/2010),
- A. mając na uwadze, że klęski i katastrofy przyczyniające się do ogromnych szkód społecznych, gospodarczych i negatywnie wpływające na środowisko naturalne występują na świecie coraz częściej, mając na uwadze, że przede wszystkim wskutek zmian klimatu kryzysy te występują z coraz większą intensywnością i częstotliwością, powodując coraz większe szkody, a także obejmując inne regiony świata, mając także na uwadze, że Unia Europejska dokłada wszelkich starań, by odpowiednio reagować na te kryzysy,
- B. mając na uwadze, że na coraz liczniejsze i coraz częstsze interwencje, zarówno w obrębie Unii Europejskiej, jak i poza jej granicami wpływa także sytuacja finansowa na świecie oraz ograniczenia budżetowe, które wyupuklają potrzebę prowadzenia bardziej rentownych działań,
- C. mając na uwadze, że wzajemne wykorzystanie środków przez 31 państw uczestniczących we wspólnotowym mechanizmie ochrony ludności (UE-27, Norwegia, Lichtenstein, Chorwacja, Islandia) lub w ramach wzmocnionej współpracy między państwami członkowskimi może być atutem zarówno operacyjnym, jak i finansowym,
- D. mając na uwadze, że budżet Komisji przeznaczony na katastrofy humanitarne, a konkretnie budżet DG ECHO, nie tylko został zamrożony, ale w ciągu ostatnich pięciu lat nastąpił wręcz jego lekki realny spadek,
- E. mając na uwadze poczynione w ostatnich latach postępy w zakresie bardziej spójnego reagowania UE na katastrofy, a mianowicie poprzez stopniowe wzmocnianie mechanizmów ochrony cywilnej, lepszą współpracę/ koordynację pomiędzy jednostkami odpowiedzialnymi za ochronę cywilną a pomocą humanitarną oraz uznanie, że spójne podejście do zarządzania na wypadek katastrof wymaga nie tylko reagowania na nie, lecz także przeciwdziałania im i przygotowania się do nich,
- F. mając na uwadze, że reakcja Unii Europejskiej na trzęsienie ziemi na Haiti pociągnęła za sobą nie tylko szybką i znaczącą interwencję humanitarną na dużą skalę, lecz także doprowadziły do uruchomienia mechanizmów cywilnej ochrony ludności, które można było bezzwłocznie zastosować i, po raz pierwszy, dwóch jednostek (zajmującej się oczyszczaniem wody oraz wyspecjalizowanego punktu medycznego), które finansowano ze środków planu przygotowawczego europejskich sił szybkiego reagowania na 2008 r.,

⁽¹⁾ Dz.U. C 286 E z 27.11.2009, s. 15.

⁽²⁾ Teksty przyjęte, P7_TA(2010)0015.

Wtorek, 14 grudnia 2010 r.

- G. mając na uwadze, że doświadczenia ostatnich kryzysów wciąż wskazują na potrzebę poprawy skuteczności, koordynacji i dostrzegalności reakcji, oraz że te klęski i katastrofy po raz kolejny podkreśliły konieczność utworzenia unijnych sił szybkiego reagowania (unijnych sił ochrony ludności),
- H. mając na uwadze, że zdolność Unii do ochrony życia i dobytku obywateli ma zasadnicze znaczenie dla jej wiarygodności,
1. zaleca Radzie podjęcie następujących działań:
- a) uznaje, że ujęcie ochrony cywilnej i pomocy humanitarnej w zakresie obowiązków jednego komisarza odpowiedzialnego za pomoc humanitarną i reagowanie kryzysowe uwalnia większą synergię w Komisji i pomaga poprawić spójność ogólnej reakcji UE na katastrofy;
- b) wzywa do większej integracji metodologii pracy w zakresie ochrony ludności i pomocy humanitarnej w ramach DG ECHO przy jednoczesnym zachowaniu ich specyfiki poprzez utrzymanie jasnego rozróżnienia i odgraniczenia ich ról w celu maksymalizacji efektów synergii i komplementarności oraz zwiększenia skuteczności; domaga się również, by personel wojskowy, cywilny oraz podmioty humanitarne uczestniczące w interwencjach w razie katastrof lub w operacjach humanitarnych działały zgodnie z zasadami neutralności, niezależności i bezstronności;
- c) ponownie podkreśla, że wykorzystanie zasobów ochrony cywilnej w obliczu kryzysu humanitarnego, powinno opierać się na potrzebach, uzupełniać pomoc humanitarną i być z nią spójne, zgodnie z Konsensusem europejskim w sprawie pomocy humanitarnej oraz wytycznymi Narodów Zjednoczonych (wytyczne z Oslo), w szczególności, aby zagwarantować przestrzeganie humanitarnych zasad neutralności, humanitaryzmu, bezstronności i niezależności;
- d) podkreśla, że pomoc UE w przypadku klęsk żywiołowych lub katastrof spowodowanych przez człowieka powinna być w miarę możliwości ukierunkowana na wsparcie lokalnej gospodarki na przykład poprzez zakup środków spożywczych produkcji lokalnej lub regionalnej, jak również na zapewnianie rolnikom niezbędnych artykułów z myślą o ponownymżywieniu gospodarki wiejskiej;
- e) wzywa Radę i Komisję do sprecyzowania zasad współpracy i koordynacji pomiędzy Europejską Służbą Działań Zewnętrznych (ESDZ) a Komisją na rzecz zarządzania reakcją na katastrofy na dużą skalę poza terytorium Unii Europejskiej;
- f) sugeruje prowadzenie zlokalizowanych działań koordynacyjnych we współpracy z rządem krajowym zainteresowanego państwa oraz przy pomocy przedstawicieli UE i państw członkowskich w terenie, aby zapewnić ukierunkowane i właściwe reagowanie z korzyścią dla miejscowości dotkniętych katastrofą;
- g) wzywa Radę do priorytetowego wzmocnienia europejskich sił reagowania na katastrofy, szczególnie w obliczu dyskusji na temat utworzenia unijnych sił ochrony ludności, i do podjęcia działań w związku z ponawianymi przez Parlament Europejski wnioskami o realizację propozycji zawartych w sprawozdaniu Michela Barniera z 2006 r.);
- h) wzywa do natychmiastowego utworzenia unijnych sił ochrony ludności, które muszą być odpowiednio wyposażone w niezbędne zasoby technologiczne i techniczne;
- i) w kontekście operacji prowadzonych w następstwie katastrof lub klęsk żywiołowych popiera również lepszą koordynację między agencjami humanitarnymi i mechanizmami ochrony ludności państw członkowskich a DG ECHO oraz ewentualnymi europejskimi siłami ochrony ludności;
- j) wzywa Komisję do opracowania – wraz z rządami krajowymi, władzami lokalnymi i organizacjami społeczeństwa obywatelskiego w krajach beneficjentach – programów dotyczących zdolności społeczności lokalnych w zakresie przeciwdziałania katastrofom i zarządzania reagowaniem na nie;

Wtorek, 14 grudnia 2010 r.

- k) zachęca Radę, by na wniosek Komisji, zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą, przyjęła środki na rzecz poprawy przewidywalności i planowania w ramach istniejącego europejskiego mechanizmu ochrony ludności, który obecnie opiera się na dobrowolnym, doraźnym zaangażowaniu państw członkowskich; proponuje, by środki te obejmowały sposoby postępowania testowane w ramach planu przygotowawczego UE, w tym kapitał europejski, dobrowolne przekazywanie zasobów, określanie dostępnego potencjału, tworzenie scenariuszy postępowania i tworzenie nowych działań szkoleniowych;
- l) wzywa również do opracowywania realistycznych budżetów, w ramach których przyznawanie środków przeznaczonych na klęski żywiołowe lub działania humanitarne byłoby oparte na doświadczeniu w zakresie wydatków z poprzednich lat;
- m) wyraża przekonanie, że unijne siły ochrony ludności powinny opierać się na unijnym mechanizmie ochrony ludności, powinny zakładać optymalizację dostępnych narzędzi, co korzystnie wpłynęłoby na ich skuteczność i dostrzegalność oraz zakładać wspólne, dobrowolne wykorzystanie dostępnych zasobów logistycznych i kadr, czy to jeśli chodzi o szkolenia w zakresie reagowania na katastrofę, czy zarządzanie w sytuacji kryzysowej, przy jednoczesnym rozwijaniu inicjatyw podejmowanych w ramach działań przygotowawczych i które będą w stanie zapewnić pierwszą pomoc w ciągu 24 godzin po wystąpieniu katastrofy;
- n) zaleca, aby działania unijnych sił ochrony ludności opierały się na zasadzie, zgodnie z którą siły te powinny:
- opierać się na ocenie potrzeb zrealizowanej z udziałem wszystkich podmiotów w dziedzinie pomocy humanitarnej;
 - mieć charakter cywilny;
 - działanie pod patronatem UE
 - działać w poszanowaniu międzynarodowego prawa humanitarnego;
 - działać w poszanowaniu zasady dobrowolnego udziału państw członkowskich w ramach przewidzianych zadań;
 - opierać się na zasadzie podziału obciążenia (ang. burden sharing);
 - być gotowe na udział państw trzecich;
 - uznawać ogólną rolę ONZ w koordynowaniu pomocy międzynarodowej poza terytorium Unii Europejskiej;
 - być zorganizowane na zasadzie zapobiegawczości, w zależności od sytuacji;
- o) wyraża przekonanie, że zwłaszcza w odniesieniu do operacji niesienia pomocy humanitarnej, w oparciu o doświadczenie zdobyte podczas interwencji na Haiti i w Pakistanie UE powinna zawsze, gdy istnieje taka możliwość, działać w ramach akcji koordynowanych przez ONZ i skupiać się na tych dziedzinach, w których jej interwencja może przynieść największą wartość dodaną;
- p) uważa, że europejskie siły obrony ludności cywilnej mogłyby opierać się na zobowiązaniu niektórych państw członkowskich do dobrowolnego udostępnienia modułów obrony cywilnej, określonych z wyprzedzeniem i gotowych do natychmiastowej interwencji w ramach unijnych operacji koordynowanych przez MIC oraz że większość tych modułów – już dostępnych na szczeblu krajowym, co oznacza, że nie pociągną one za sobą dodatkowych wysokich kosztów –, pozostałoby pod kontrolą tych państw, a postawienie ich w pogotowiu byłoby podstawą dla reakcji unijnej obrony cywilnej w przypadku klęsk w obrębie Unii Europejskiej i poza jej granicami;

Wtorek, 14 grudnia 2010 r.

- q) uważa, że UE mogłaby finansować niektóre szczególne potrzeby dodatkowych modułów obrony cywilnej, w odniesieniu do których stwierdzono braki i których finansowanie na szczeblu europejskim przyniosłoby wartość dodaną i podkreśla znacznie, jakie ma zwiększenie finansowania transportu oraz rozwinięcie modułów transportu postawionych w pogotowiu;
 - r) podkreśla konieczność wypracowania wszechstronnego i proaktywnego podejścia do reagowania w obliczu katastrof, łączącego różne środki działania, jakimi dysponuje Unia i jej państwa członkowskie, takie jak zarządzanie kryzysowe (cywilne i wojskowe), pomoc finansowa i rozwój czy polityka socjalna i polityka ochrony środowiska; uważa w tym kontekście, że należy skuteczniej zarządzać procesem przejścia między reakcją na katastrofę i odbudową po katastrofie; przypomina o propozycji utworzenia Europejskiego Ochotniczego Korpusu Pomocy Humanitarnej na mocy przepisów Traktatu z Lizbony (art. 214 ust. 5), a w obliczu Europejskiego Roku Wolontariatu w 2011 r. zachęca Komisję Europejską i Radę do jak najszybszego rozpoczęcia współpracy z Parlamentem Europejskim nad przepisami i procedurami dotyczącymi działania tego korpusu, zwłaszcza w świetle podobnych inicjatyw podejmowanych przez niektóre państwa członkowskie;
 - s) przypomina Radzie, że wykorzystanie zasobów wojskowych i sił zbrojnych w reakcji na katastrofy, w szczególności aby wspierać operacje pomocy humanitarnej w zakresie logistyki, transportu i infrastruktury, może zachodzić tylko w wyjątkowych sytuacjach i tylko jeżeli jest to „ostatnia deska ratunku”, zawsze zgodnie z obowiązującymi porozumieniami, takimi jak Konsensus europejski w sprawie pomocy humanitarnej oraz wytyczne z Oslo dotyczące wykorzystania zasobów wojskowych i obrony cywilnej w międzynarodowym reagowaniu na katastrofy;
 - t) przyznaje, że zgodnie z Konsensusem europejskim w sprawie pomocy humanitarnej oraz z wytycznymi z Oslo zasoby wojska i służb obrony cywilnej powinny być wykorzystywane podczas reagowania na katastrofy tylko w ostateczności; przypomina, że środki wojskowe, wraz z ochroną ludności i pomocą humanitarną, wnoszą często istotny wkład w reakcję na katastrofę i zauważa, że zasoby wojska mogą być niezbędne do wypełnienia krytycznych niedoborów (zwłaszcza w zakresie transportu strategicznego, sprzętu specjalistycznego, ciężkiego sprzętu i transportu); podkreśla zatem konieczność opracowania kompleksowego podejścia i poprawy synergii między zasobami cywilnymi i wojskowymi oraz potrzebę określenia obszarów, w których państwa członkowskie mogłyby połączyć wysiłki i zasoby na szczeblu UE, aby wnieść wkład w reakcje UE na katastrofy, co jest szczególnie istotne w trudnym kontekście gospodarczym;
 - u) podkreśla konieczność utworzenia stale dostępnych zasobów cywilnych UE działających niezależnie od struktur wojskowych, a także wskazania dziedzin, w których państwa członkowskie mogą na szczeblu UE połączyć swe działania i zdolności w tym zakresie;
 - v) wzywa Radę i Komisję do współpracy nad wdrożeniem planu działań na rzecz dostrzegalności, który powinien obejmować konkretne środki zwiększające dostrzegalność reakcji UE na katastrofy;
 - w) zachęca do wykorzystania systemu globalnego monitorowania środowiska naturalnego i bezpieczeństwa (GMES) jako narzędzia służącego do monitorowania potencjalnych obszarów kryzysowych, pozwalającego na większą gotowość w zakresie wysyłania pomocy humanitarnej, a także podkreśla kluczowe znaczenie ustanowienia mechanizmu monitorowania podejmowanych przez UE działań i oceny wysyłanej pomocy;
 - x) zachęca do zwiększenia budżetów na badania i potencjału przemysłowego (np. systemu obrazowania satelitarnego w ramach programu GMES), aby ulepszyć fazy zarządzania katastrofami lub klęskami;
 - y) zwraca się do Rady, by uwzględniła powyższe zalecenia podczas prac i przygotowywania wniosków w sprawie planowanego przez Komisję komunikatu dotyczącego wzmocnienia potencjału Unii Europejskiej w zakresie reagowania na katastrofy;
2. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania niniejszego zalecenia Radzie i, tytułem informacji, Komisji.